

חתול מחמד - נחמד לגידול?

דינים שונים הקשורים לחתולים

נבו פלוס

כיתה ט'

איסור גידול חתולים

במסכת בבא קמא פ,ב מובא, שרב דרש הלכה לגבי חתולים לאחר שחתול פגע בתינוק:

אדהכי והכי אתא שונרא קטעיה לידא דינוקא. נפק רב ודרש: חתול - מותר להורגו, ואסור לקיימו, ואין בו משום גזל, ואין בו משום השב אבידה לבעלים.

התוספות שם מסביר, שדין החתול חמור, כי אנשים לא כל כך נזהרים מחתול ולא ניכר בו אם הוא מסוכן, שלא יודעים מהו מזגו ומקורו בעולם (צבע האם - כפי שיתברר בהמשך) ואפילו אם הוא קשור זה לא מועיל למניעת היזק.

אפשרות נוספת - החתולים נחשבים לחיות טרף ולכן כל הקודם להורגו זכה בעוורו כי מדובר כאן בחתול שאינו קשור בשלשלת. אבל אם קשורים ברצועות אין בו סכנה.

לסיכום דברי התוס' - חתול שקשור ברצועות, דעה א': מותר לפגוע בו כי אנשים לא נזהרים ממנו. דעה ב': אסור לפגוע בו כי אין בו סכנה.

לגבי עצם הגזירה שגזר רב לאחר המקרה הזה אומר המאירי בספרו 'בית הבחירה':

יש לו לדיין לחדש גזרות לפי מה שרואה אחר שנתברר לו הענין. מעשה היה בחתול שקטע ידו של תינוק ויצא רב וחקר על אותו המין ונתברר לו שטבעו בכך ודרש על אותו המין שמותר להרגו, ואסור לקיימו, ואין בו משום גזל, ואף בעוורו אין בו משום אבדה וכן כל כיוצא בזה:

מכאן שלמדנו עוד יסוד בדרך פסיקת ההלכה של חז"ל, שהתקנות שלהם היו גם תוצאה ממקרים שקרו בפניהם או בזמנם, אותם הם רצו למנוע בהמשך.

וכך נפסק הלכה למעשה בשו"ע חו"מ רסו, ד:

חתול רע שמזיק לקטנים, אין צריך להשיבו לבעלים, אלא כל המוצאו הורגו וזוכה בעורו.

הלכה למעשה לדורנו ניתן לראות ב - ים של שלמה מסכת בבא קמא פרק ז:

ודין חתול חיורא (לבן) להרוג אותו משום סכנה - אין נוהג בזמן הזה, אבל אם המית או קטע יד של תינוק נוהג בו כל דין הכתוב בפנים:

וכן כתב בשו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן יז

ואי מיבעיא לך בחתול (אם תרצה להרוג גם חתול) משום ההיא דאיתא בסוף פרק מרובה דאסור לקיימו - הא נמי לאו מילתא (זה לא נכון) דהא ודאי האידנא (כיום) סתם חתולין דידן (שלנו) בני תרבות הן ואסור להורגן.

החתולים של ימינו הם ביתיים ואין בהם כל סכנה ולכן אסור גם להורגם.

דין הקדמת חתול באוכל לפני האדם

כתוב בדברים, י"א "ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת". מהפסוק הזה אנו למדים שאם יש לך חיה בבית אתה צריך קודם להביא לה אוכל לפניך משום שכתוב קודם "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" ורק אחר כך "ואכלת ושבעת". האם קיום מצווה זאת שייכת גם בחתול!?

בדרשות מהר"ח אור זרוע (הרב חיים אליעזר בן יצחק מוינה) כתוב, שאסור לדבר בין ברכת המוציא לאכילה על מנת שלא יסיח דעתו מהאכילה. אבל אם יש לו בבית פרה או חתול יכול לומר לאחד מבני ביתו בין ברכת המוציא לאכילה שיתן להם לאכול בגלל שאסור לו לאכול לפני שנתן קודם לבהמה.

מכאן ראינו שמהר"ח אור זרוע משווה בין דאגה למאכלה של פרה לבין חתול.

לעומת זאת ה'ברכי יוסף' על האורח חיים (רבי חיים יוסף דוד אזולאי-החיד"א) כתב, שהמגדל כלב או חתול אין לו חיוב להקדים את האוכל שלהם לאוכל של עצמו, אבל אם רוצה לדקדק יכול להקדים את אוכלם. מכאן שלפי החיד"א כלב וחתול אינם נחשבים בהמות שצריך לדאוג להן, ולכן אין צורך להקדים אוכליהם לאוכליו.

לאכול ממאכל של חתול

במנורת המאור חופת אליהו רבה כתוב, שיש שישה דברים שמשכחין התלמוד מהאדם, ואחד מהדברים הללו הוא לאכול פת שאכלו חתול וכלב ממנו.

בספר המנהגות (ר' אשר מלוניל) כתוב שלא נהגו להאכיל חתול מחתיכה שנגעה בחתיכת המוציא.

הרב עובדיה יוסף בשו"ת 'יביע אומר' חלק ב' על יורה דעה כותב, שאין שום איסור באכילה של דבר שאכל ממנו חתול אבל עדיף לשמוע לחז"ל ולא לאכול משום שזה מביא לידי שכחה.

איום על ילד בחתול

עניין החתול מובא גם בפתיחת פה לשטן. כלומר, שלא להגיד דברים רעים שיקרו לאדם בעתיד כי דברים אלו יכולים לקרות.

באליה רבה כתוב, שלא יגידו לתינוק, חתול או כלב יקח אותך, על מנת להפחידו. כי יהיה לאותו תינוק פגם בעולם הזה ובעולם הבא.

וכן פסק 'שולחן ערוך הרב' חושן משפט הלכות שמירת גוף ונפש ובל תשחית סעיף יב

אסור להוציא מפיו דבר פורענות על אדם מישראל, אפילו לומר אילו היה פלוני קיים היה בא לכאן, כי ברית כרותה לשפתים. ואין לאב ואם לעשות מורא לתינוק בדבר טמא כגון לומר חתול או כלב יקחוהו. כי יש מזיקים, שלהם שמות כשמות הטמאים ההם, ויוכלו להזיק לתינוק בגופו או בנשמתו. שברית כרותה לשפתים. וכן בכל כיוצא באלו צריך ליזהר מאד מהרגל הלשון.

לכנות אדם בשם חתול

בשו"ת משנה הלכות נשאל הרב מנשה קליין שאלה על כך שהרב מאיר קצלנבויגן תמיד היה חותם את שמו עם ציור חתול שהרי היא חיה טמאה ועל מצבתו מצוירת חתול שכאמור היא חיה טמאה. והשאלה היא: איך על מצבה של רב כל כך קדוש יש חיה טמאה כמו חתול ולמה היה חותם איתה את שמו?!

והתשובה הפשוטה ביותר היא שפירוש שם משפחתו הוא חתול - קעצ'יל=חתול בלע"ז, ולכן חתם את שמו כך ויש ציור זה על מצבתו. ובנוסף - במה שונה השם אריה וזאב בו נקראו אבותינו שהם ודאי אינם טובים יותר מהחתול...

